

Věc C-672/23

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora**

Datum doručení:

13. listopadu 2023

Předkládající soud:

Gerechtshof Amsterdam (Nizozemsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

19. září 2023

Žalobci a navrhovatelé v odvolacím řízení:

Electricity & Water Authority of the Government of Bahrain

GCC Interconnection Authority

Kuwait Ministry of Electricity and Water

Oman Electricity Transmission Company SAOC

Žalované a odpůrkyně v odvolacím řízení:

Prysmian Netherlands BV

Draka Holding BV

Prysmian Cavi e Sistemi Srl

Pirelli & C. SpA

Prysmian SpA

The Goldman Sachs Group Inc.

ANN BV

ABB Holdings BV

ABB AB

ABB Ltd

Nexans Nederland BV

Nexans Cabling Solutions BV

Nexans Participations SA

Nexans SA

Nexans France SAS

Předmět původního řízení

Odvolání proti rozsudku Rechtbank Amsterdam (Okresní soud v Amsterdamu, Nizozemsko, dále jen: „okresní soud“), jímž tento soud rozhodl o své nepříslušnosti pro žaloby podané proti účastníkům řízení neusazeným v Nizozemsku ve věci týkající se škody způsobené kartelovou dohodou.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad čl. 8 bodu 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel Ia“).

Předběžné otázky

Otázka 1a:

Existuje úzké spojení ve smyslu čl. 8 bodu 1 nařízení Brusel Ia mezi

i) na straně jedné žalobou proti hlavnímu žalovanému, který není adresátem kartelového rozhodnutí Komise, ale jako subjekt, o němž je tvrzeno, že je součástí podniku ve smyslu unijního práva hospodářské soutěže (dále jen „podnik“), je v sestupné linii činěn odpovědným za zjištěné jednání porušující unijní zákaz kartelových dohod, a

ii) na straně druhé žalobou proti

(A) dalšímu žalovanému, který je adresátem tohoto rozhodnutí, a/nebo

(B) dalšímu žalovanému, který není adresátem tohoto rozhodnutí a o němž se tvrdí, že je jako právní subjekt součástí podniku, který je podle dotčeného rozhodnutí ve veřejnoprávním ohledu odpovědný za jednání porušující unijní zákaz kartelových dohod?

Je přitom relevantní,

- (a) zda hlavní žalovaný, který je činěn odpovědným v sestupné linii, během doby trvání kartelové dohody pouze vlastnil a spravoval podíly;
- (b) – v případě kladné odpovědi na otázku 4a – zda se hlavní žalovaný, který je činěn odpovědným v sestupné linii, podílel na výrobě, distribuci, prodeji nebo dodávkách výrobků nebo poskytování služeb dotčených kartelovou dohodou;
- (c) zda další žalovaný, který je adresátem rozhodnutí, je v tomto rozhodnutí klasifikován jako
- (i) skutečný účastník kartelové dohody v tom smyslu, že se skutečně podílel na dohodě (dohodách) porušujících pravidla hospodářské soutěže nebo na jednání ve vzájemné shodě, nebo
- (ii) právní subjekt patřící k podniku, který je ve veřejnoprávním ohledu činěn odpovědným za porušení unijního zákazu kartelových dohod;
- (d) zda další žalovaný, který není adresátem rozhodnutí, skutečně vyráběl, distribuoval, prodával nebo dodával výrobky nebo skutečně poskytoval služby dotčené kartelovou dohodou;
- (e) zda hlavní žalovaný a další žalovaný jsou nebo nejsou součástí téhož podniku;
- (f) žalobci přímo nebo nepřímo kupovali výrobky nebo odebírali služby od hlavního žalovaného nebo dalšího žalovaného?

Otázka 1b.

Je pro odpověď na otázku 1a relevantní, zda lze či nelze předvídat, že dotčený další žalovaný bude žalován u soudu příslušného pro hlavního žalovaného? Pokud ano: Je tato předvídatelnost při uplatnění čl. 8 bodu 1 nařízení Brusel Ia samostatným kritériem? Je s ohledem na rozsudek Sumal ze dne 6. října 2021 (C-882/19, EU:C:2021:800) v zásadě splněna? Do jaké míry lze za okolností uvedených v otázce 1a (písm. a) až f)) v projednávané věci předvídat, že další žalovaný bude žalován u soudu příslušného pro hlavního žalovaného?

Otázka 2.

Je při určení příslušnosti nezbytné vzít v úvahu rovněž případný úspěch žaloby proti hlavnímu žalovanému? Pokud ano: Postačuje při tomto posouzení, že předem nelze vyloučit, že žaloba bude mít úspěch?

Otázka 3a)

Zahrnuje nárok na náhradu škody podle unijního práva, který přísluší každému na základě zjištěného jednání porušujícího unijní zákaz kartelových dohod, právo na uplatnění škody vzniklé mimo EHP?

Otázka 3b.

Musí nebo může být v (občanskoprávních) věcech týkajících se škod způsobených kartelovou dohodou použita domněnka určujícího vlivu (pokutované) mateřské společnosti na hospodářskou činnost dceřiných společností, která je uznána v právu hospodářské soutěže („domněnka Akzo“)?

Otázka 3c.

Plní mezistupňový holding, který výlučně spravuje a vlastní podíly, druhé kritérium Sumal (výkon hospodářské činnosti, která vykazuje konkrétní souvislost s předmětem protiprávního jednání, za které je mateřská společnost činěna odpovědnou)?

Otázka 4a.

Mohou být při použití čl. 8 bodu 1 nařízení Brusel Ia různí žalovaní usazení ve stejném členském státě (společně) hlavním žalovaným?

Otázka 4b.

Určuje čl. 8 bod 1 nařízení Brusel Ia přímo a bezprostředně místně příslušný soud, má přitom přednost před vnitrostátním právem?

Otázka 4c.

V případě záporné odpovědi na otázku 4a – hlavním žalovaným tedy může být pouze jeden žalovaný – a kladné odpovědi na otázku 4b – čl. 8 bod 1 nařízení Brusel Ia tedy přímo určuje místně příslušný soud, má tedy přednost před vnitrostátním právem:

Existuje při použití čl. 8 bodu 1 nařízení Brusel Ia možnost, aby soud věc interně postoupil soudu v bydlišti žalovaného v témže členském státě?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Smlouva o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“), článek 101

Dohoda o Evropském hospodářském prostoru (dále jen „Dohoda o EHP“), článek 53

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, čl. 4 odst. 1, čl. 6 odst. 1, čl. 7 body 1 až 3, čl. 8 bod 1, čl. 11 odst. 1 písm. b)

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Wetboek van burgerlijke rechtsvordering (občanský soudní řád, dále jen „Rv“),
článek 107, čl. 110 odst. 1 a 3, články 209 a 612

Stručné shrnutí skutkového stavu a původního řízení

- 1 Tato věc se týká určení solidární odpovědnosti žalovaných za škodu, která byla způsobena jediným a trvajícím jednáním porušujícím unijní zákaz kartelových dohod (článek 101 SFEU a článek 53 Dohody o EHP), které bylo konstatováno rozhodnutím Komise C(2014) 2139 final ze dne 2. dubna 2014, AT.39610 – Elektrické kabely (dále jen „rozhodnutí“). Předmětem rozhodnutí je hardcore kartel týkající se pozemních a podvodních kabelů a doplňkových výrobků, prací a služeb. Konstatované protiprávní jednání se týká období od 18. února 1999 do 29. ledna 2009. Kartel uzavíral mimo jiné cenové dohody a rozděloval si projekty v rámci zeměpisného rozdělení trhu, a to jak v EU a EHP, tak i mimo ně.
- 2 Žalobci v této věci jsou společně označováni jako společnost EWGB a další a jednotlivě jako společnosti EWGB, GCC, KMEW a OETC. Žalovaní jsou společně označováni jako společnost Draka a další. Společnost ABB AB je právní nástupkyní společnosti stejného názvu, která se nyní jmenuje ABB Power Grinds Sweden AB, původní žalovaná je označována jako společnost ABB AB (původní). Společnost Prysmian Netherlands je usazena v Delftu, Nizozemsko, Draka Holding (dál jen Draka) v Amsterdamu, Nizozemsko, společnosti ABB a ABB Holdings jsou usazené v Rotterdamu, Nizozemsko, a společnosti Nexans Nederland a Nexans Cabling Solutions v Schiedamu, Nizozemsko. Ostatní žalovaní jsou usazeni mimo Nizozemsko.
- 3 Společnosti EWGB, KMEW a OETS jsou vnitrostátní dodavatelské podniky, které jsou odpovědné za vývoj, provoz a údržbu sítí vysokého napětí v Bahrajnu, resp. v Kuvajtu a Ománu. Společnost GCC je majitelkou a provozovatelkou spojení mezi vnitrostátními elektrickými sítěmi členský států Gulf Cooperation Council (Rada pro spolupráci arabských zemí v Zálivu, Spojené arabské emiráty, Bahraj, Saudská Arábie, Oman, Katar Kuvajt).
- 4 Společnost EWGB a další navrhly, aby soud určil, že společnost Draka a další jsou vůči ní solidárně odpovědné na základě nedovoleného jednání z důvodu její účasti na kartelu. Dále navrhuje, aby společnosti Draka a dalším byla uložena solidární povinnost zaplatit náhradu škody, jejíž výše má být určena v samostatném následném řízení. Jedná se o škodu vzniklou mimo EHP. Společnost EWGB a další tvrdí, že společnost Draka a další odpovídají za dotčenou škodu jako právní subjekty, které jsou součástí těch podniků ve smyslu práva hospodářské soutěže, které se dopustily jednání porušujícího unijní zákaz kartelových dohod zjištěného v rozhodnutí. V této souvislosti se soudní cestou domáhají nároků vůči společnostem Draka a Prysmian Netherlands jako právním nástupkyním společností Prysmian Cable Holding B. V. a Prysmian Cables and Systems B. V.

- 5 V rozhodnutí bylo konstatováno, že kartelu se účastnily společnosti Prysmian Cavi e Sistemi, ABB AB (původní) a Nexans France. Společnosti Prysmian SpA, Pirelli, Goldman Sachs, ABB Ltd. a Nexans SA jsou podle rozhodnutí odpovědné ve vztupné linii jako (nepřímé) mateřské společnosti výše uvedených společností zapojených do kartelu. Společnost Nexans Participations není adresátkou rozhodnutí, stejně tak jimi nejsou společnosti Prysmian Netherlands, Draka, ABB B. V., ABB Holdings, Nexans Nederland a Nexans Cabling Solutions usazené v Nizozemsku. Tyto nizozemské žalované jsou všechny přímo či nepřímo 100 % dceřinými společnostmi společností Prysmian Cavi e Sistemi, ABB Ltd nebo Nexans S. A.
- 6 Společnost Prysmian Cavi e Sistemi je 100 % dceřiná společnost společnosti Prysmian SpA. Společnost Pirelli byla do 29. července 2005 hlavní akcionářkou skupiny podniků Prysmian; od tohoto data je hlavní akcionářkou společnost Prysmian SpA. Společnost Goldman Sachs byla v době od 29. července 2005 do 28. ledna 2009 nepřímou mateřskou společností společnosti Prysmian SpA. Během jedné části kartelového období – od 27. října 1999 do 26. dubna 2006 – byl Prysmian Cable Holding (mezistupňovým) holdignem mezi jeho 100 % mateřskou společností Prysmian Cavi e Sistemi a jeho 100 % dceřinou společností Prysmian Cables and Systems. V době existence kartelu podnikala společnost Prysmian Cables and Systems v oblasti výroby, vývozu a prodeje kabelů.
- 7 Společnost EWGB a další mají za to, že společnost Draka (jako právní nástupkyně společnosti Prysmian Cable Holding) je odpovědná v sestupné linii jako „spojovací článek“ mezi svou mateřskou společností Prysmian Cavi e Sistemi a její dceřinou společností Prysmian Cables and Systems (nyní Prysmian Netherlands). Společnost Prysmian Cables and Systems je rovněž odpovědná v sestupné linii, protože prodávala výrobky dotčené kartelovou dohodou.
- 8 Společnost ABB AB (původní) byla dceřinou společností společnosti ABB Ltd. Společnost ABB AB převzala případnou odpovědnost společnosti ABB AB (původní), pokud jde o nárok uplatněný ve věci samé. ABB B. V. je 100 % dceřinou společností společnosti ABB Holdings. Podniká v oblasti prodeje a podpůrných činností pro projekty společnosti ABB v Beneluxu. Společnost ABB Holdings byla holdingovou společností, která vlastnila a spravovala akcie společnosti ABB B. V.
- 9 Společnost Nexans France je (nepřímou) dceřinou společností společnosti Nexans SA, (hlavní) akcionářky skupiny podniků Nexans. Nexans Nederland je 100 % dceřinou společností společnosti Nexans Participations. Podnikala a podniká v oblasti velkoobchodu, mimo jiné s kabely a dráty. Nexans Cabling Solutions je 100 % dceřinou společností společnosti Nexans Nederland. Nabízí mimo jiné systémy a řešení pro síťovou kabeláž.
- 10 Rechtbank Amsterdam (Okresní soud v Amsterdamu) v napadeném rozsudku rozhodl, že není příslušný pro žaloby podané proti žalovaným usazeným mimo

Nizozemsko. Má za to, že je příslušný pouze pro žaloby podané proti žalovaným usazeným v Nizozemsku. Mimo jiné uvedl, že se nelze domnívat, že existuje tak úzké spojení mezi žalobami proti žalovaným usazeným v Nizozemsku a mimo něj, že je účelné, aby o nich rozhodl tentýž soud, aby se zabránilo vydání vzájemně neslučitelných rozhodnutí. Společnost EWGB a další se proti tomuto rozhodnutí odvolaly.

- 11 Soudní příslušnost je podle nizozemského práva neopominutelnou podmínkou řízení a je proto z úřední povinnosti posuzována rovněž v odvolacím řízení. Mezinárodní příslušnost Rechtbank Amsterdam (Okresní soud v Amsterdamu) byla navíc napadena žalovanými usazenými mimo Nizozemsko v rámci incidenčního návrhu. Argumentace účastníků řízení se dosud týká pouze příslušnosti Rechtbank Amsterdam (Okresní soud v Amsterdamu) pro žaloby podané proti žalovaným usazeným mimo Nizozemsko.
- 12 Místní příslušnost, tedy otázka, který soud (téhož stupně) v Nizozemsku je pro žalobu příslušný, není neopominutelnou podmínkou řízení. Ta je zásadně určena místem usazení žalovaného. Z nizozemských žalovaných je pouze společnost Draka usazená v soudním obvodu Amsterdam. Rechtbank Amsterdam (Okresní soud v Amsterdamu) rozhodl o svojí místní příslušnosti na základě článku 107 Rv. Tento článek stanoví, že soud, je-li příslušný pro společně žalované účastníky řízení, je příslušný i pro ostatní žalované, pokud jsou žaloby proti různým žalovaným spojeny tak úzce, že společné projednání opodstatňuje důvody efektivity. Dotčené žalované usazené v Nizozemsku ostatně místní příslušnost okresního soudu nenapadly. Proti rozhodnutí o místní příslušnosti není přípustný žádný opravný prostředek (čl. 110 odst. 3 Rv). Gerechtshof (odvolací soud, Nizozemsko, dále jen „odvolací soud“) musí podle nizozemského procesního práva proto vycházet z toho, že Rechtbank Amsterdam (Okresní soud v Amsterdamu) je místně příslušný pro všechny žalované usazené v Nizozemsku.
- 13 Pro vyhovění žalobám ve věci samé je v první řadě nezbytné, aby byla zjištěna odpovědnost všech žalovaných, které se domáhá společnost EWGB a další. Ta požaduje, aby škoda byla určena v řízení o zjištění škody (článek 612 Rv). Toto řízení je samostatným následným řízením, které je podle nizozemského práva obvyklé, není však povinné. Pro postoupení věci do řízení o zjištění škody, v němž bude jako v následném řízení určena škoda, postačuje, aby bylo pravděpodobné, že společnost EWGB a další utrpěly újmu.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 14 Výkladové otázky souvisí se specifickou povahou věci, v níž jde o škodu způsobenou jednáním porušujícím unijní zákaz kartelových dohod, které konstatovala Komise. Některé z předložených otázek hrají roli i v jiných řízeních týkajících se škod způsobených kartelovou dohodou, která jsou vedena v Nizozemsku, například v jiné věci týkající se škody způsobené kartelem, v níž odvolací soud dnes předkládá zčásti totožné otázky, a ve věci, v níž Hoge Raad

(Nejvyšší soud) předložil otázky dne 26. června 2023 (C-393/23, Athenian Brewery a Heineken).

K otázkám 1a a 1b

- 15 Odvolací soud se v této věci musí vypořádat s různými názory týkajícími se otázky, zda mezi žalobou podanou proti společnosti Draka nebo jiným žalovaným usazeným v Nizozemsku na straně jedné a každou jednotlivou žalobou proti zahraničním žalovaným na druhé straně existuje nebo může existovat úzké spojení ve smyslu čl. 8 bodu 1 nařízení Brusel Ia, a zda je relevantní, že dotčená žalovaná může předvídat, že proti ní bude podána žaloba k Rechtbank Amsterdam (Okresní soud v Amsterdamu), který je soudem příslušným pro společnost Draka jako hlavní žalovanou.
- 16 Podle jednoho názoru, který zastává EWGB a další, vyplývá toto úzké spojení ze skutečnosti, že se žaloba proti společnosti Draka (a případně žaloby proti ostatním žalovaným usazeným v Nizozemsku) na straně jedné a žaloby proti zahraničním žalovaným na straně druhé zakládají na solidární odpovědnosti za tutéž škodu, přičemž je možné se vůči nim domáhat nároku u soudu, protože se jedná o subjekty patřící k podnikům, o nichž bylo v rozhodnutí konstatováno, že jediným a trvajícím protiprávním jednáním porušily unijní zákaz kartelových dohod. Základem tohoto názoru je cíl náhrady škody, kterým je zaručit účinné uplatnění unijního zákazu kartelových dohod (viz rozsudek ze dne 6. října 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, bod 67, dále jen „rozsudek Sumal“).
- 17 Podle druhého názoru může v takovém případě fungovat jako hlavní žalovaný pouze adresát rozhodnutí nebo dokonce pouze subjekt, který skutečně porušoval hospodářskou soutěž. Odpovědnost ve vstoupné nebo sestupné linii subjektů patřících k podniku, které se samy na protiprávním jednání nepodílely, není podle tohoto názoru důvodem, aby takový subjekt (neuvedený v rozhodnutí) mohl být hlavním žalovaným. Široká skupina potenciálních hlavních žalovaných není ku prospěchu řádného výkonu spravedlnosti. To by oslabovalo zásadu stanovenou v čl. 4 odst. 1 nařízení Brusel Ia a vedlo k nepředvídatelnému uplatňování ustanovení o příslušnosti a k nežádoucímu „forum shopping“, protože by v takovém případě mohly být příslušné soudy v (téměř) všech členských státech. To je v rozporu s požadavkem předvídatelnosti, s cílem, že ustanovení o příslušnosti mají být do velké míry předvídatelná, a zásadou, že zvláštní úpravy příslušnosti, jako je čl. 8 bod 1 nařízení Brusel Ia mají být omezeny na několik restriktivně vykládaných a přesně stanovených případů. Zejména žaloby proti subjektu neuvedenému v rozhodnutí, jehož odpovědnost je uplatňována v sestupné linii, a proti subjektům, u nichž jako součástí podniku byla v rozhodnutí konstatována pouze odpovědnost ve vstoupné linii, jsou si příliš vzdálené na to, aby splňovaly podmínku úzkého spojení, každopádně je tomu tak tehdy, když se jedná o žaloby proti subjektům, které nepatří k těmto podnikům. Článek 8 bod 1 nařízení Brusel Ia může podle tohoto názoru založit příslušnost pouze tehdy, pokud žalovaní mohou předvídat, že proti nim lze podat žalobu k soudu

příslušnému pro hlavního žalovaného. U velmi vzdálených mateřských a dceřiných společností tomu tak není.

- 18 Podle názoru odvolacího soudu není s cílem účinného prosazování unijního zákazu kartelů slučitelné, aby byly předem vylučovány subjekty, s nimiž může existovat úzké spojení nebo které mohou být hlavním žalovaným. Obhajitelné je, že se žaloby, které byly podány na základě jediného a trvajících jednání porušujícího unijní zákaz kartelových dohod proti žalovaným, kteří jsou přímo na základě unijního práva považováni za odpovědné subjekty, odvolávají na tentýž skutkový a právní stav, pokud tito žalovaní mohli předvídat, že budou žalováni u soudu v místě bydliště hlavního žalovaného. Ohledně předvídatelnosti může být relevantní, že jednání porušující unijní zákaz kartelových dohod může vést k žalobám na náhradu škody podaným mnoha žalobci proti subjektům, které jsou odpovědné přímo na základě unijního práva. Konkrétní skutkový stav a konkrétní okolnosti určité věci však mohou mít za následek, že souvislost mezi žalobou proti hlavním žalovaným a žalobou proti jinému konkrétnímu žalovanému je tak vzdálená, že neexistuje nezbytné úzké spojení ve smyslu čl. 8 bodu 1 nařízení Brusel Ia. V těchto případech nelze zastávat názor, že existuje nebezpečí vzájemně neslučitelných rozhodnutí, pokud žaloby proti různým žalovaným nejsou projednávány u téhož soudu. Z toho vyplývá, že předvídatelnost má funkci opravného mechanismu v rámci zjištění, zda se jedná o tentýž skutkový a právní stav. Tento výklad je v souladu s rozsudkem ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335) a s cílem čl. 8 bodu 1 nařízení Brusel Ia (řádný výkon spravedlnosti), přispívá k účinnému prosazování unijního práva hospodářské soutěže a je v souladu s tím, že mezi žalobami neexistuje hierarchie ani nejsou stanoveny požadavky na hlavního žalovaného při uplatnění čl. 8 bodu 1 nařízení Brusel Ia.

Ke druhé otázce

- 19 Odvolací soud je konfrontován se dvěma různými názory ohledně významu případného úspěchu žalob proti hlavnímu žalovanému při použití čl. 8 bodu 1 nařízení Brusel Ia, které jsou zastávány v nizozemské právní praxi.
- 20 Podle jednoho názoru musí být úspěch žalob posouzen až v řízení o věci samé. Ovšem v případě, že je proti hlavnímu žalovanému vědomě podána žaloba, která od počátku nemá vyhlídky na úspěch, může se podle tohoto názoru jednat o zneužití práva.
- 21 Podle druhého názoru je nezbytné již při posouzení mezinárodní příslušnosti přezkoumat, zda jsou podané žaloby ve věcném a právním ohledu dostatečně opodstatněné, a to tím spíše, jedná-li se o žalobu proti hlavnímu žalovanému, a v případě nedostatečné opodstatněnosti nelze čl. 8 bod 1 nařízení Brusel Ia uplatnit. Za tímto účelem se odkazuje na rozsudky ze dne 28. ledna 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, bod 61, a ze dne 16. června 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, bod 44. Soudní dvůr v nich uvedl, že se ověření přípustnosti nemusí omezovat na tvrzení žalobce. Je nezbytné

posoudit rovněž dostupné informace o skutečném právním vztahu mezi účastníky a tvrzeními žalovaného. Podle tohoto názoru je možné čl. 8 bod 1 nařízení Brusel Ia použít až tehdy, když je od počátku – tedy bez jednání účastníků ve věci, bez bližšího zjišťování skutkového stavu nebo dokazování – dostatečně pravděpodobné, že žaloba podaná proti hlavnímu žalovanému bude mít úspěch.

- 22 O tom, který názor je správný, panují odůvodněné pochybnosti. Generální advokát P. Mengozzi ve svém stanovisku ze dne 24. května 2007 ve věci Freeport (C-98/06, EU:C:2007:302, bod 70) zastával názor, že přezkum nebezpečí protichůdných rozhodnutí zahrnuje rovněž posouzení pravděpodobnosti úspěchu žaloby podané proti žalovanému s bydlištěm v obvodu soudu, jemuž byla věc předložena. Podle generálního advokáta P. Mengozziho má takové posouzení nicméně konkrétní praktický význam pro účely vyloučení nebezpečí protichůdných rozhodnutí pouze tehdy, jeví-li se uvedená žaloba zjevně nepřipustnou či neopodstatněnou. Soudní dvůr ovšem ve svém rozsudku ze dne 13. července 2006, Reisch Montage, C-103/05, EU:C:2006:471, bod 31 rozhodl, že se čl. 6 bodu 1 nařízení č. 44/2001 lze dovolávat v rámci žaloby podané v jednom členském státu proti žalovanému s bydlištěm v tomto státu a dalšímu žalovanému s bydlištěm v jiném členském státu, i pokud je tato žaloba již v okamžiku svého podání považována na základě vnitrostátní právní úpravy za nepřipustnou vůči prvnímu žalovanému. Tím ovšem zůstává nedotčeno, že v případě, že je proti hlavnímu žalovanému vědomě podána žaloba, která od počátku nemá vyhlídky na úspěch, se podle tohoto názoru může jednat o zneužití práva.

K otázkám 3a a 3c

- 23 Tyto otázky jsou relevantní pouze tehdy, pokud je případný úspěch žaloby proti hlavnímu žalovanému relevantní v rámci přezkumu příslušnosti. Jestliže se při přezkumu příslušnosti může o zneužití práva a tedy o nepříslušnost jednat pouze tehdy, pokud je proti hlavnímu žalovanému vědomě podána žaloba, která od počátku nemá vyhlídky na úspěch, musí být tyto otázky – při neexistenci zneužití práva – zodpovězeny v řízení ve věci samé.

K otázce 3a

- 24 Žaloby podané společností EGWB a dalšími se zakládají na názoru, že nárok na náhradu škody vyplývající z unijního práva lze při porušení unijního zákazu kartelových dohod za okolností, jako jsou okolnosti projednávané věci, uplatnit rovněž na škodu vzniklou mimo EHP. To odpovídá zásadě, podle níž může každý požadovat náhradu škody, která mu vznikla, existuje-li mezi touto škodou a jednáním porušujícím unijní zákaz kartelových dohod příčinná souvislost, přičemž poškozený nutně nemusí na dotčeném trhu působit jako dodavatel nebo kupující (viz rozsudky ze dne 13. července 2006, Manfredi, C-295/04, EU:C:2006:461, body 60 a 61, ze dne 5. června 2014, KONE a další,

C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 34, a ze dne 12. prosince 2019, Otis GmbH a další, C-435/18, EU:C:2019:1069, bod 32).

- 25 Podle jiného názoru se unijní právo hospodářské soutěže nevztahuje na škodu, která vznikla na trzích mimo EHP v důsledku tam uskutečněných jednání, a tím spíše ne, vznikne-li tato škoda subjektům, které jsou usazené mimo EHP.
- 26 Ohledně otázky, který názor je správný, panují odůvodněné pochybnosti. Ve výše uvedeném rozsudku Otis GmbH a další (bod 30) bylo sice uvedeno, že jakákoli újma, která má příčinnou souvislost s jednáním porušujícím unijní zákaz kartelových dohod, musí být s to založit právo na náhradu škody za účelem zajištění účinného uplatňování tohoto zákazu, dosud přijaté rozsudky Soudního dvora se sice týkaly škod vzniklých (každopádně také) v EHP. Z rozsudku ze dne 14. února 2012, Toshiba Corporation a další, C-17/10, EU:C:2012:72, bod 67, lze dovodit, že článek 101 SFEU se nepoužije na kartelovou dohodu, jež vyvolává účinky pouze mimo území členských států. Vystává otázka, zda to znamená, že v případě kartelu, který vyvolává účinky jak na území jednoho nebo vícero členských států, tak i na území třetí země, lze ohledně posledně uvedených účinků dovodit nárok na náhradu škody z unijního práva.
- 27 V této věci nelze vyloučit, že se rozhodnutí Komise týká rovněž jednání, k nimž sice nedošlo na území Unie/EHP, ale jejichž protisoutěžní účinky lze (nebo bylo možno) pocítit na unijním trhu/trhu EHP (viz rozsudek ze dne 24. října 2017, Intel v. Komise, C-413/14 P, EU:C:2017:632, bod 45). Bod 681 odůvodnění rozhodnutí totiž zní: „Insofar as the activities of the cartel related to sales in countries that are not members of the Union or the EEA and had no impact on trade in the Union or the EEA, they are outside the scope of this Decision.“

K otázce 3b

- 28 Otázka 3b se týká takzvané „domněnky Akzo“, tedy vyvratitelné domněnky, že mateřská společnost, která vlastní (téměř) 100 % kapitálu své dceřiné společnosti, která porušila pravidla Unie v oblasti hospodářské soutěže, vykonává rozhodující vliv na chování této dceřiné společnosti (viz rozsudek ze dne 10. září 2009, Akzo Nobel a další v. Komise, C-97/08 P, EU:C:2009:536, bod 60 a zde citovaná judikatura). Tato domněnka platí i tehdy, pokud mateřská společnost může vykonávat veškerá hlasovací práva spojená s akciemi její dceřiné společnosti (viz rozsudek ze dne 27. ledna 2021, The Goldman Sachs Group v. Komise, C-595/18 P, EU:C:2021:73, bod 35), a byla použita i u mateřské společnosti s nepřímou kontrolou prostřednictvím meziholdingu (viz rozsudek Tribunálu ze dne 27. září 2012, Shell Petroleum a další v. Komise, T-343/06, EU:T:2012:478, bod 52), jakož i u mateřské společnosti, která je neaktivní holdingovou společností bez hospodářské činnosti (viz rozsudky ze dne 20. ledna 2011, General Química a další v. Komise, C-90/09 P, EU:C:2011:21, body 86 až 88, a ze dne 11. července 2013, Komise v. Stichting Administratiekantoer Portielje, C-440/11 P, EU:C:2013:514, body 42 až 44). „Domněnka Akzo“ byla vypracována v rámci veřejnoprávního prosazování unijního práva hospodářské

soutěže. Ohledně použití „domněnky Akzo“ v občanskoprávních věcech týkajících se škody způsobené kartelovou dohodou panují odůvodněné pochybnosti.

- 29 Jeden přístup zdůrazňuje, že pojem podniku, jak jej definuje právo hospodářské soutěže, musí být při veřejnoprávním a občanskoprávním prosazování vykládán ve stejném smyslu a že důvody, na nichž se zakládalo použití „domněnky Akzo“ v rámci veřejnoprávního prosazování unijního práva hospodářské soutěže, platí rovněž pro občanskoprávní prosazování.
- 30 Podle jiného názoru je „domněnka Akzo“ pouze procesní důkazní domněnka ve prospěch Komise a vnitrostátních úřadů pro hospodářskou soutěž ve správních řízeních. Rozsudkem Sumal a rozsudkem ze dne 14. března 2019, Skanska Industrial Solutions a další (C-724/17, EU:C:2019:204), nejsou potlačena vnitrostátní pravidla dokazování a procesní pravidla, ani z nich nelze dovodit, že toto správní procesní pravidlo je možné bez dalšího použít v občanskoprávních řízeních týkajících se odpovědnosti. Přitom je relevantní, že „domněnka Akzo“ není v bodě 43 rozsudku Sumal považována za aspekt (občanskoprávní) přičitatelnosti.

Otázka 3c

- 31 Otázka 3c se týká problému, zda takový mezistupňový holding, jako je Draka, který pouze spravuje a vlastní podíly, splňuje kritérium výkonu hospodářské činnosti, která vykazuje „konkrétní souvislost“ s předmětem protiprávního jednání, pro které je mateřská společnost činěna odpovědnou, jak je formulováno v bodě 51 rozsudku Sumal, I v této otázce je odvolací soud konfrontován s různými stanovisky.
- 32 Podle jednoho názoru je odpověď na tuto otázku kladná, protože se zdá, že rozsudek Sumal (bod 52) ponechává prostor pro nepřímou účast na jednání porušujícím unijní zákaz kartelových dohod. Přitom je poukazováno na to, že takový mezistupňový holding je spojovacím článkem, který hospodářskou činnost a tedy porušení zákazu kartelových dohod usnadňuje a umožňuje.
- 33 Podle jiného názoru je odpověď na tuto otázku záporná, protože kritéria rozsudku Sumal předpokládají skutečně aktivní zapojení do jednání porušujícího unijní zákaz kartelových dohod a (pouhé) držení a správu podílů nelze považovat za takové zapojení. Navíc je v této souvislosti pokládána otázka, zda je pro občanskoprávní odpovědnost relevantní, zda dceřiná společnost mezistupňového holdingu prodávala společnosti EWGB a dalším výrobky dotčené kartelovou dohodou nebo zda postačuje, že tyto výrobky byly prodávány libovolné osobě.

K otázkám 4a až 4c*K otázce 4a*

- 34 Podle názoru společnosti EWGB a dalších postačuje pro použitelnost čl. 8 bodu 1 nařízení Brusel Ia, že mezi žalobami podanými proti zahraničním žalovaným a jednou z žalob podanou proti nizozemským žalovaným existuje úzké spojení ve smyslu tohoto ustanovení, i když jedna nebo několik žalovaných mají sídlo v obvodu jiného soudu, než je soud, kterému byla žaloba předložena. Podle jiného názoru může pouze jediný žalovaný, který má sídlo v obvodu soudu, kterému věc byla předložena, fungovat jako hlavní žalovaný. Oba názory jsou v nizozemské právní praxi zastávány.
- 35 Odvolací soud konstatuje, že znění čl. 8 bodu 1 nařízení Brusel Ia může naznačovat, že hlavním žalovaným může být pouze jeden žalovaný. Je-li zapotřebí, aby mezi žalobami podanými proti všem zahraničním současně žalovaným a žalobou proti společnosti Draka existovalo dotčené úzké spojení, jedná se o podstatně přísnější měřítko, než pokud by postačovalo pouze spojení s žalobou, která byla podána proti jinému žalovanému usazenému v Nizozemsku (nikoliv ale v obvodu Rechtbank Amsterdam [Okresní soud v Amsterdamu]). Jak je uvedeno v bodě 12, odvolací soud musí v této věci vycházet z toho, že je příslušný pro všechny žalované usazené v Nizozemsku.

K otázce 4b

- 36 Vzhledem k tomu, že společnost Draka případně nemůže být hlavní žalovanou, může však být jednou z ostatních nizozemských žalovaných, je relevantní, zda čl. 8 bod 1 nařízení Brusel Ia přímo a případně dokonce výlučně – s vyloučením vnitrostátních pravidel místní příslušnosti – zakládá nejen mezinárodní, ale i místní příslušnost. Znění čl. 8 bodu 1 nařízení Brusel Ia to naznačuje. Tato dvojitá funkce byla potvrzena již u čl. 7 bodů 1 a 2, jakož i u čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel Ia, jejichž znění je srovnatelné se zněním čl. 8 bodu 1 tohoto nařízení (viz rozsudky ze dne 15. července 2012, Volvo a další, C-30/20, bod 33, ze dne 3. května 2007, Color Drack, C-386/05, EU:C:2007:262, bod 30, a ze dne 30. června 2022, Allianz Elementar Versicherung, C-652/20, EU:C:2022:514). Cílem otázky 4b je toto bez všech pochybností vyjasnit, protože otázka 4c vychází z této dvojitá funkce.

K otázce 4c

- 37 Otázka 4c se pokládá pro případ, že hlavní žalovanou sice nemůže být společnost Draka, může jí ovšem být jedna z nizozemských žalovaných. V případě záporné odpovědi na otázku 4a – tedy, že pouze jeden žalovaný může být hlavním žalovaným – a kladné odpovědi na otázku 4b – tedy čl. 8 bod 1 nařízení Brusel Ia přímo určuje místně příslušný soud – totiž vyvstává otázka, zda čl. 8 bod 1 nařízení Brusel Ia ponechává prostor pro postoupení soudu v místě bydliště jiného

žalovaného v tomtéž členském státě. V tomto případě (bez úzkého spojení s žalobou proti hlavnímu žalovanému, ale s úzkým spojením s žalobou proti jinému žalovanému usazenému v tomtéž členském státě) musí být věc, neexistuje-li možnost interního postoupení, znovu zahájena u soudu v místě bydliště tohoto jiného žalovaného v témže členském státě. To znamená nové řízení, v němž je nezbytné znovu z úřední povinnosti přezkoumat mezinárodní příslušnost. Možnost interního postoupení (nizozemským soudem jinému soudu, za pokračování řízení ve fázi, ve které se nachází) slouží hospodárnosti řízení a jeho účelnosti. Odvolací soud má tedy za to, že musí být možný takový výklad čl. 8 bodu 1 nařízení Brusel Ia, který ponechává prostor pro takovéto interní postoupení.

PRACOVNÍ DOKUMENT